

European Commitment to Entrepreneurship

Beleidsaanbevelingen

EU | LLP | Leonardo da Vinci, Transfer on Innovation TOI
1.10.2008 - 30.9.2010

Project code: 2008-1-BE3-LE005-00289

Education and Culture DG

Lifelong Learning Programme

Waarom ECE een plaats verdient in het beleid van het departement onderwijs: De beleidsaanbevelingen

1. De bedrijfsdimensie van het ECE project.....	2
2. Directe uitwerking van de EU sleutelcompetenties	3
3. Concrete uitwerking van de VOET 2010	6
4. Leren in een internationale dimensie	10
5. Coöperatief leren als methodologie	11
6. Conclusie	15

1. De bedrijfsdimensie van het ECE project

Bedrijfsgericht onderwijs moedigt jongeren aan om het hoofd te bieden aan onzekerheid en leert hen positief open te staan voor verandering. Leerlingen krijgen de kans om nieuwe dingen te creëren, nieuwe ideeën en manieren van werken uit te denken, om risico's te nemen en er op een gepaste manier mee te leren omgaan. Het helpt jongeren om hun 'ik kan dat'- gevoel te scherpen, alsook hun enthousiasme om ideeën te realiseren en hun doelen te bereiken. Het verbetert hun prestaties op school. Ze ontwikkelen ook belangrijke competenties die nuttig zijn in hun verdere (studie)loopbaan.

Door deze dimensie leren jongeren om:

- innovatief te zijn en creatief te denken en te handelen om samen problemen op te lossen.
- buiten hun vertrouwde comfortzone te werken en zo een 'ik kan dat' – houding te ontwikkelen.
- een positieve en realistische houding aan te nemen wat betreft het nemen van risico's en het leren omgaan met fouten.
- beslissingen te nemen, leiderschap te tonen, resultaatgericht te werken in een groep.
- nieuwe uitdagingen aan te gaan, open-minded te zijn, op zichzelf en elkaar te kunnen rekenen, respect te tonen, pragmatisch te zijn en het verschil te willen maken.
- multi-inzetbaar, flexibel en creatief te zijn, zelfvertrouwen te ontwikkelen, initiatief te nemen, zelfstandig te zijn, durf en wil te tonen om nieuwe dingen te realiseren.
- na te denken over wat ze hebben geleerd, de competenties die ze hebben ontwikkeld weten te benoemen en ook duidelijk kunnen zeggen waarom die belangrijk zijn voor hun toekomst.

Om deze resultaten te behalen hebben leerlingen de opportuniteit nodig om:

- verwikkeld te raken in een reeks bedrijfsactiviteiten, zoals bedrijfsprojecten of gemeenschapsprojecten, simulaties, werkervaringen, bedrijfsdagen en events.
- samen te werken met partners, andere scholen, onderwijs-arbeidsmarkt partnerschappen, vrijwilligersorganisaties, bedrijven, sociale en gemeenschapsondernemingen, overheidsinstanties, ouders, enz.
- via actief leren en coöperatief werken leren samenwerken, omgaan met coaching en monitoring.
- deadlines te halen met beperkte middelen, zelf een rol in het proces te spelen en taken tot een goed einde te brengen.
- projectplannen ontwikkelen en invoeren, doelen definiëren, budgetten beheren en de vooruitgang bewaken.

2. Directe uitwerking van de EU sleutelcompetenties

EU sleutelcompetenties	ECE Project	Voorbeeld
Communicatie in de moedertaal	Biedt de mogelijkheid om gedachten en meningen te verwoorden zowel mondeling als schriftelijk (luisteren – spreken – lezen en schrijven)	<ul style="list-style-type: none"> • Bedrijfsdocumenten opstellen: statuten, voorstelling departementen, bedrijfsnaam • Productkeuze • Zoektocht naar leveranciers • Verwerven van specifieke woordenschat
Communicatie in een vreemde taal	Maakt communicatie met de buitenlandse partnercoöperatie mogelijk en versterkt de spreek-, schrijf-, lees- en luistervaardigheden in een vreemde taal. Ook de kennis van andere culturen wordt verbeterd. Leerlingen maken kennis met de Europese dimensie van het ondernemen.	<ul style="list-style-type: none"> • Effectief handeldrijven met een buitenlandse partner • Culturele uitwisseling: socio-economische studie van het partnerland.
Wiskundige en wetenschappelijke geletterdheid	Schakelt de mogelijkheid in om wiskundig denken en om problemen op te lossen in een realistische ondernemerscontext.	<ul style="list-style-type: none"> • Controle van inkomsten en uitgaven • Facturatie • Omzet

<p>Cultureel bewustzijn en expressie</p>	<p>Stimuleert creativiteit, verbeelding en fantasie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Trendspotting en creativiteitstechnieken om een origineel project uit te werken • Ontwikkeling bedrijfsimago • Animatietechnieken bij de verkoop
<p>ICT geletterdheid</p>	<p>Biedt ICT-mogelijkheden: opzoeken en verwerken van informatie met behulp van het internet.</p> <p>Gebruik van specifieke software en de computer als communicatiemiddel.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Internet: als zoekmachine • Email • Gebruik van verschillende applicaties: Officepakket (Word, Excel, PowerPoint, enz.) voor het opstellen van documenten, financiële rapporten, presentaties, databanken, enz. • Gebruik van andere digitale communicatiemiddelen: (Skype, MSN, Facebook), videoconferenties, enz.
<p>Leren leren</p>	<p>Ontwikkelt de vaardigheid bij leerlingen om zich aan te passen aan veranderingen, om problemen op te lossen, om te leren uit fouten, om samen te werken, om zelfstandig taken uit te voeren en zich bewust te zijn van eigen sterktes en zwaktes.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Organogram: functies en verantwoordelijkheden • Bedrijfsidentiteit: naam, logo, visie, missie, enz.
<p>Sociale en interpersoonlijke competenties en burgerschap</p>	<p>Introduceert leerlingen in hun eigen gemeenschap, laat hen deelnemen aan het sociale en het werklevens, leert hen samenwerken, overleggen, akkoorden sluiten en verantwoordelijk zijn voor hun acties naar anderen toe.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Contact met externe stakeholders: gemeente- of stadsbestuur, lokale leveranciers • Het bedrijf voorziet in eigen fondsen en aandelenwerving • Informatie-uitwisseling en communicatie tussen de partnercoöperaties

Zin voor initiatief en
ondernemerschap

Geeft leerlingen de kans om een uitdaging aan te gaan en een project te managen.

Ontwikkelt de vaardigheid om op een creatieve en zelfstandige manier op zoek te gaan naar oplossingen.

- Oprichting en organisatie van de coöperatie
- Bedrijfsplanning: bedrijfsidentiteit, product catalogus, eigenlijke handelen, enz.

3. Concrete uitwerking van de VOET 2010

Naast de Europese Sleutelcompetenties, is het belangrijk om te weten dat het ECE Project wanneer het ten volle wordt uitgevoerd, voldoet aan de **gemeenschappelijke stam** van de nieuwe vakoverschrijdende eindtermen (in voege vanaf september 2010), alsook aan **verschillende eindtermen gekoppeld aan de 7 contexten**.¹ Uiteraard biedt het project ook mogelijkheden naar leren leren, ICT en technisch-technologische vorming.

GEMEENSCHAPPELIJKE STAM

- ☑ **Communicatief vermogen:** ECE stimuleert verbale communicatie in de moedertaal en in vreemde talen. Leerlingen kunnen door het gebruik van sociale media (videoconferencing, skype, enz.) met elkaar op een professionele en informele manier overleggen en communiceren.
- ☑ **Creativiteit:** ECE probeert in zowel de ontwikkeling van het coöperatief bedrijf, als de zoektocht naar het bedrijfsimago en de productkeuze creativiteit en innovativiteit te stimuleren bij leerlingen en dit aan de hand van creativiteitstechnieken.
- ☑ **Doorzettingsvermogen:** Het project geeft de leerlingen de kans om beslissingen te nemen, ambitieus te zijn en keuzes te maken (product, dienst, taakverdeling,...). Bovendien is het geen evidentie om een goed contact te onderhouden met een buitenlandse partner. Leerlingen zullen op dit vlak ook moeten tonen hoe zij dit volhouden en aanpakken.
- ☑ **Empathie:** In ECE is dit het woord bij uitstek om tot een geslaagd project te komen. Empathie krijgt hier nog een extra dimensie, aangezien leerlingen zich leren inleven in een andere cultuur, een andere school- en werkcultuur. Ze leren de leerlingen uit de partnerschool kennen door frequent met hen te communiceren en proberen hun aanbod van hun klasbedrijf af te stemmen op de noden van hun partnercoöperatie, zonder hun eigen bedrijfscultuur niet uit het oog te verliezen.
- ☑ **Esthetische bekwaamheid:** Design in de bedrijfswereld maakt dat een product of een dienst aanslaat. Leerlingen kunnen zelf hun eigen producten ontwerpen of kunnen samen op zoek gaan naar een mogelijke leverancier waarbij ze moeten beslissen wat er typisch moet zijn aan hun aangeboden product of dienst. Leerlingen uit meer algemene studierichtingen kunnen ook samenwerken met leerlingen uit de eerder technische of beroepsrichtingen om zo samen tot een uniek ontwerp te komen.
- ☑ **Exploreren:** Het project is geen project voor alleen de economische of handelsrichtingen. Het biedt leerlingen uit alle richtingen de kans om op een realistische manier in contact te komen met ondernemen, met een internationale dimensie om zo verder uit te zoeken hoe zij daarin het best kunnen handelen en welke competenties daarbij belangrijk zijn.
- ☑ **Flexibiliteit:** In het project zullen er deadlines gehaald moeten worden, zullen tijdsplanning en nauwkeurigheid soms moeilijke combinaties lijken. Leerlingen zullen flexibel moeten omgaan met tijd en planning van hun activiteiten en zullen inzien dat relativeren nodig is.

¹ VOET@2010 - Nieuwe vakoverschrijdende eindtermen voor het secundair onderwijs – Onderwijs & Vorming Vlaanderen

- ☑ **Initiatief:** Op verschillende vlakken (communicatie, marktonderzoek, bedrijfsoprichting zelf) kan initiatief gestimuleerd worden. Leerlingen zullen ervaren dat eigen initiatief loont.
- ☑ **Kritisch denken:** Van het begin tot het einde van het project is het belangrijk na te denken over de keuzes die je maakt of gemaakt hebt, te reflecteren en bij te sturen waar nodig.
- ☑ **Mediawijsheid:** Aangezien ECE een project is dat staat en valt met het gebruik van de nieuwe media en communicatietechnologieën zullen leerlingen door praktische ervaring de toepasbaarheid van dit mediagebruik zelf concreet kunnen beoordelen en inzetten volgens de bruikbaarheid en haalbaarheid.
- ☑ **Een open en constructieve houding:** In contact treden met een buitenlandse partner kan niet altijd even eenvoudig zijn. Het is belangrijk om belangstelling te tonen voor de andere binnen ECE en zo een goede relatie op te bouwen met de handelspartner.
- ☑ **Respect:** In het project is het mogelijk over de verschillende leerjaren en studierichtingen te werken. Iedereen kan volgens eigen competenties en interesses een belangrijke bijdrage aan het project geven. Samen ethisch denken en handelen om tot een goed project te komen, zijn belangrijk.
- ☑ **Samenwerken:** ECE doet nadenken over maatschappelijk verantwoord ondernemen. Leerlingen drijven handel vanuit een sociaal oogpunt. Ze kiezen dan ook een “goed doel” waaraan zij hun opbrengst zullen schenken.
- ☑ **Verantwoordelijkheid:** Leerlingen krijgen een belangrijke verantwoordelijkheid in het project. Ze kunnen in een realistische situatie tonen wie ze zijn en wat ze kunnen en kunnen ook zoals eerder vermeld met de hele groep hun maatschappelijke verantwoordelijkheid opnemen.
- ☑ **Zelfbeeld:** Jongeren komen zichzelf tegen in het project. Ze denken in groep, maar ook individueel na over de rol die ze spelen in het project, maar ook over hun competenties en interesses en evalueren zichzelf.
- ☑ **Zelfredzaamheid:** Hun netwerk om zelfredzaam te zijn wordt uitgebreid. Ze gaan op zoek naar mogelijkheden voor sponsoring en aandelen. Ze moeten tonen wat ze zelf waard zijn en wat ze aankunnen door de juiste instanties aan te spreken.
- ☑ **Zorgvuldigheid:** Niet alleen planning en het halen van afgesproken deadlines, zijn hier belangrijk, maar ook het correct en efficiënt beheren van het budget.
- ☑ **Zorgzaamheid:** Leerlingen dragen zorg, zijn behulpzaam en verlenen op gepaste wijze een dienst aan elkaar en aan anderen op verschillende momenten waar er interpersoonlijk contact (met medeleerlingen, leerlingen van de partnerschool, leveranciers, gemeente- of stadsbestuur, ...) is.

7 contexten

Bij de **1^e, 2^e en 3^e context** (die gezamenlijk over 'gezondheid' gaan), spitst de mogelijkheid om het halen van de VOET in deze reeks zich vooral toe op de **3^e context: Socio-relatieve ontwikkeling**:

- zelfbeeld, weerbaarheid en veerkracht
- communicatie en relaties in de brede zin
- impressie en expressie
- omgangsvormen en diversiteit, authenticiteit en verdraagzaamheid

In ECE: Coöperatief samenwerken geeft de mogelijkheid om iedereen, ongeacht de achtergrond, competenties of interesses een bepaalde rol te laten spelen en een functie in de coöperatie op te nemen, waarbij het onderhouden van verschillende relaties t.o.v. die rol en de daarbij horende communicatie (vriendschapsrelaties, zakenrelaties, professionele samenwerkingsrelaties) belangrijk zijn.

De **4^e context: Omgeving en duurzame ontwikkeling**: Impact van iemands levensstijl t.o.v. zijn natuurlijke leefomgeving.

In ECE: Doorheen hun proces van handelen en ondernemen, komen verschillende ecologische vraagstukken en problemen aan bod, waarbij er nagedacht kan worden over mogelijke oplossingen om zelf duurzaam te ondernemen en duurzame oplossingen te zoeken die de eigen en de globale leefomgeving mogelijk verbeteren. (Recyclage, milieuvervuiling, CO₂, ecologische voetafdruk van een product, ...)

De **5^e context: Politiek-juridische samenleving**: Actief burgerschap en de democratische school spelen hier een belangrijke rol, alsook de Europese en Internationale dimensie.

In ECE: Het project beoogt een democratische deelname in een coöperatieve onderneming, waarbij ieder lid zijn stem kan uitbrengen. Daarnaast komt het project ook tegemoet aan deze context door zijn belang aan de Europese dimensie.

De **6^e context: Socio-economische samenleving**: Dit is niet de economie om de economie, maar in deze context is het de bedoeling de systemen en socio-economische verschijnselen te begrijpen. Bv. de rol van de overheid, van ondernemingen, van werkgevers- en werknemersorganisaties; aspecten van consumenteneducatie en budgetbeheer in het kader van consumentengedrag.

In ECE: Leerlingen beheren zelf een onderneming en kunnen ook de invloed van hun eigen onderneming en hun rol in de maatschappij toetsen. Zoals eerder gezegd wordt maatschappelijk verantwoord ondernemen gestimuleerd, dus leerlingen zullen zich ook concreet kunnen inzetten voor welzijn en welvaart in de wereld. Ze leren ook bewust nadenken over prijs-kwaliteit bij het kopen en verkopen van hun goederen en dit dan ook nog eens in een internationale context.

De 7^e context: **Socio-culturele samenleving:** de samenlevingscultuur als een dynamisch gegeven en als resultaat van interactie tussen verschillende mensen, groepen, subgroepen en beleid.

In ECE: Doordat de leerlingen gekoppeld worden aan een buitenlandse partnerschool, krijgen ze de mogelijkheid om niet alleen de andere cultuur te leren kennen, maar ook de andere levensstijl, gewoonten, interesses en houdingen. Klassen worden niet per definitie gekoppeld aan klassen met leerlingen met soortgelijke interesses of opleiding. Hierdoor maken ze ook kennis met leerlingen die mogelijk tot een bepaalde subcultuur behoren of wiens interesses niet meteen aansluiten bij die van hen.

4. Leren in een internationale dimensie

Internationale samenwerking tussen scholen biedt allerlei mogelijkheden waar je rond kunt werken. Bijvoorbeeld: Bespreek en vergelijk verschillende culturen, tradities en manieren van denken en handelen. Vakoverschrijdend leren krijgt via het project een extra 'Europese' dimensie die vele perspectieven biedt. Alvast enkele voorbeelden.

- Vreemde talen**
Naast gewone communicatiemogelijkheden, kunnen leerlingen ook een 'woordenboek' ontwikkelen met ondernemerschap gerelateerde woorden in beide talen.
- Economie en handel**
Marktonderzoek kan uitgewisseld worden om zo de voorkeuren van het partnerland te leren kennen. Levensstandaard, bedrijfscultuur, solliciteren, de arbeidsmarkt of hoe een bedrijf oprichten kunnen interessante thema's zijn om een vergelijkbare studie te doen.
- Burgerschap**
Leerlingen kunnen leren wat de Europese Unie is, hoe deze Unie werkt en hoe het individuen en bedrijven beïnvloedt. Vrije markt, valuta, Shengen zijn interessante onderwerpen voor een discussie. Het ECE Project biedt een goede aangelegenheid om het gevoel voor Europees burgerschap extra aan te zwengelen.
- Cultuur**
Vanuit het ondernemerschapstandpunt is een goede kennis van de cultuur van het partnerland een belangrijke stap richting succes. Identificeer gemeenschappelijke interesses zoals muziekgenres, gastronomie, vrije tijdsbesteding. De verschillen tonen, zijn vaak goede ijsbrekers om een sterk partnerschap uit te bouwen.
- Milieu**
Regelgeving met betrekking tot het milieu kunnen verschillen van het ene land tegenover het andere. Dit biedt dan ook een extra mogelijkheid tot discussie. Producten transporteren naar bestemmingen op een lange afstand is vaak ten koste van het milieu. Kunnen we dit vermijden of tot een minimum herleiden? En wat met recycleren?
- Aardrijkskunde / Geschiedenis**
Basisinformatie over het land, de regio, het dorp of de stad zorgt ervoor dat de partner weet wie je bent. Cijfers en feiten zijn interessant, maar ze zijn niet echt aantrekkelijk om je land voor te stellen. Zorg voor visueel materiaal: kaartjes, foto's of zelfs een DVD of stuur echte toeristenbrochures op.

Kortom het project kan zeker gevoerd worden in overleg met verschillende vakleerkrachten en biedt net door de Europese dimensie een extra ruime waaier aan mogelijkheden.

5. Coöperatief leren als methodologie

De nadruk binnen dit project ligt op “coöperatief ondernemen”. De coöperatie is een ondernemingsvorm die tot op heden regelmatig stiefmoederlijk behandeld werd. In de klas wordt het dan ook vaak maar pro memoria vermeld. We kennen deze vorm voornamelijk van de landbouwcoöperaties waarbij boeren gezamenlijk een machine aankopen om zo de kosten te spreiden en het rendement te verhogen. De laatste tijd horen we ook wel van de consumentencoöperaties, waarbij consumenten samen de handen in elkaar slaan om te voldoen aan een maatschappelijke en/of regionale nood. Denk maar aan het gezamenlijk aankopen van stookolie. En ondanks deze voorbeelden, blijft het een weinig gekende vennootschapsvorm. Nochtans is het in dit economisch kritisch en onzekere klimaat een nuttige vorm om jonge starters een kans te geven. Zo helpt deze vorm om de markt voor een bedrijf meer te openen: bv. door gezamenlijk vervoer te regelen, diensten te bundelen om een vollediger pakket aan te bieden, gemeenschappelijke infrastructuren te gebruiken of gezamenlijk administratie te organiseren. Coöperatief ondernemen zorgt niet alleen voor een financiële return voor de leden, maar zorgt ook dat het tegemoet komt aan de behoeften van de leden. Samen kunnen ze iets realiseren dat ze alleen niet zouden kunnen gerealiseerd hebben. De leden zijn financieel en sociaal aandeelhouder, dus op het vlak van hiërarchie heeft iedereen inspraak in de missie en controle op de realisatie. Samenwerken, communicatie en teamspirit wordt dan wel heel belangrijk. Via het ECE Project willen we leerlingen niet alleen de mogelijkheid geven om coöperatief ondernemen te leren kennen, maar willen we ook de nadruk leggen op het belang van sleutelcompetenties zoals teamwerk – flexibiliteit – organisatorische aspecten - ... Het project gaat dankzij de coöperatieve principes om meer dan de ondernemersinhoud alleen. Bij coöperaties wordt de winst voornamelijk opnieuw geïnvesteerd in de eigen coöperatie, aangezien we binnen dit project geen coöperaties voor jaren op touw zetten, is het de bedoeling dat de deelnemers vooraf een project / goed doel selecteren met het hele team waarin zij hun winst wensen te investeren. Op deze manier leren zij ook sociale verantwoordelijkheden opnemen.

Het project wil niet uitsluitend theoretisch zijn. Leerlingen zullen heel concreet hun businessplan moeten uitvoeren. Hierbij leggen we de nadruk op het aangaan van coalities in de eigen omgeving. Wie kan ons helpen? Maken we onze producten zelf? Kunnen medeleerlingen uit andere studierichtingen ons hierin helpen? Hebben we lokale connecties? Het businessplan blijft niet alleen een voorstel, het wordt pure realiteit. Dit veronderstelt, naast het maken of aankopen van de producten, ook de eigenlijke export en import van deze producten, rekening houdend met de nodige verpakkings- en verzendingskosten. Naast het lokale en interne coöpereren is er ook een belangrijke externe samenwerkingspoot. Zo zullen de opgerichte jongerencoöperaties ook over de grenzen heen een waardevolle samenwerking tot stand brengen. Het gaat er niet alleen om wat zij met hun bedrijf willen in Vlaanderen, maar ze moeten ook stilstaan bij de noden en mogelijkheden van hun buitenlandse partner(s). Om coöperatief te kunnen samenwerken, moeten de leerlingen de waarden van een coöperatie leren kennen, de belangen van hun leden in communicatie met andere coöperaties behartigen en open staan voor de vragen van de andere partner. In het project moet er nagedacht worden over hoe beiden zich daarin kunnen vinden. Er wordt dan ook aandacht besteed aan het leren kennen van de buitenlandse handelspartner, zowel het bedrijfskarakter als de cultuur van de partner worden daarbij belicht. De communicatie in een vreemde taal wordt zo op een formele en informele manier een realiteit. Door uitdaging, durf en ervaring leren de leerlingen in een praktische realiteitssituatie deze communicatie in een vreemde taal te oefenen en te verbeteren.

De volgende tabel toont de verschillende coöperatieve principes en hoe die een plaats krijgen in de onderwijscontext van het ECE Project.

Coöperatieve principes	Contextualisatie
<p>1</p> <p>OPEN EN VRIJWILLIG LIDMAATSCHAP</p>	<p>Coöperaties zijn vrijwillige organisaties, open voor alle personen die de diensten ervan kunnen gebruiken en die de verantwoordelijkheid van het lidmaatschap willen aanvaarden, zonder seksuele, sociale, raciale, politieke of religieuze discriminatie.</p> <p>Dit eerste principe is zeer belangrijk: alle leerlingen kunnen lid worden van de coöperatie ongeacht wie ze zijn en vanuit welke studierichting of jaar zij komen. Zolang ze maar de nodige verantwoordelijkheid nemen voor hun werk in de coöperatie. Coöperatief ondernemen stimuleert niet alleen vakoverschrijdend werken, maar ook studierichting en graadoverstijgend werken.</p>
<p>2 DEMOCRATISCHE CONTROLE DOOR DE LEDEN</p>	<p>Coöperaties zijn democratische organisaties, gecontroleerd door hun leden, die actief deelnemen aan het beleid en de besluitvorming. Mannen en vrouwen zijn als verkozen vertegenwoordigers van de coöperatie rekenschap verschuldigd aan de leden. In principe hebben alle leden gelijk stemrecht (één persoon, één stem) of zijn ze minstens georganiseerd op een democratische manier.</p> <p>Alle leden zijn gelijk in een coöperatie. Dit principe zorgt ervoor dat wanneer leerlingen in de beroepsrichtingen deelnemen, wiens eigenwaarde soms lager ligt dan die bij leerlingen uit de algemene of technische richtingen, een extra duwtje in de rug krijgen.</p>

Coöperatieve principes	Contextualisatie
------------------------	------------------

<p style="text-align: center;">3</p> <p style="text-align: center;">ECONOMISCHE PARTICIPATIE DOOR DE LEDEN</p>	<p>Het kapitaal van de coöperatie wordt gekenmerkt door bilijke bijdragen en een democratische controle door de leden. Gewoonlijk is minstens één deel van het kapitaal gemeenschappelijk bezit van de coöperatie. Leden ontvangen gewoonlijk een beperkt, of helemaal geen rendement op het ingebrachte kapitaal. Leden gebruiken overschotten voor één of meerdere van de volgende doelstellingen: de ontwikkeling van de coöperatie, het aanleggen van reserves, het voordeel van de leden pro rata de transacties met de coöperatie en de ondersteuning van andere activiteiten die de goedkeuring van de leden meedragen.</p>	<p>De kapitaalbijdrage zorgt ervoor dat de leerlingen meer verantwoordelijkheid nemen en zich meer betrokken voelen, aangezien het nu hun eigen geld is dat ze investeren zoals dat in een echte coöperatie het geval is.</p>
--	--	---

<p style="text-align: center;">4</p> <p style="text-align: center;">AUTONOMIE EN ONAFHANKELIJKHEID</p>	<p>Coöperaties zijn autonome zelfhulporganisaties die gecontroleerd worden door de leden. Wanneer coöperaties akkoorden sluiten met andere organisaties, inclusief overheden, of kapitaal aantrekken van externe bronnen, dan doen ze dat op een manier die de democratische controle door de leden en de autonomie van de coöperatie weet te waarborgen.</p>	<p>Leerlingen worden actief betrokken in het nemen van beslissingen met betrekking tot de coöperatie en het aantrekken van externe financiële bronnen.</p>
--	---	--

Coöperatieve principes		Contextualisatie
<p style="text-align: center;">5</p> <p style="text-align: center;">ONDERWIJS, VORMING EN INFORMATIE- VERSTREKKING</p>	<p>Coöperaties voorzien in onderwijs en vorming voor hun leden, hun verkozen vertegenwoordigers en hun werknemers zodat deze op een doeltreffende manier kunnen bijdragen aan de ontwikkeling van de coöperatie. Ze informeren het ruimere publiek over de aard en de voordelen van de coöperatie.</p>	<p>Door de leerlingen in verschillende departementen, volgens hun competenties en interesses onder te brengen, leren ze een coöperatie administratief draaiend te houden. Zij horen de andere departementen te informeren over hun activiteiten en de stand van zaken.</p>
<p style="text-align: center;">6</p> <p style="text-align: center;">COOPERATIES TUSSEN COOPERATIES</p>	<p>Coöperaties bedienen hun leden het meest effectief en versterken de coöperatieve beweging door samenwerking via lokale, nationale, regionale en internationale structuren.</p>	<p>De leerlingen werken niet alleen samen met een buitenlandse partnercoöperatie, maar betrekken ook de lokale en regionale partners bij de organisatie van hun coöperatie.</p>
<p style="text-align: center;">7</p> <p style="text-align: center;">AANDACHT VOOR DE GEMEENSCHAP</p>	<p>Coöperaties werken voor de duurzame ontwikkeling van hun gemeenschap via beleidsmaatregelen die goedgekeurd worden door de leden.</p>	<p>Dit principe wordt volbracht wanneer de leerlingen de winst van hun coöperatie inzetten voor de doelstellingen die men wilde bereiken met de coöperatie. In het ECE Project wordt de winst geïnvesteerd in goede doelen die door de individuele coöperaties gekozen worden.</p>

Bron: ICA (1995)

6. Conclusie

Het ECE project focust sterk op het coöperatief model. Niet alleen naar ondernemend onderwijs maar naar het gehele onderwijssysteem toe, lijkt dit model bij te dragen tot meer leeropportunities. In een internationale context zoals die van het ECE project lijkt de samenwerking over de grenzen heen deze idee te versterken.

De focus op de lerende mens, zoals centraal in dit model is ook de basis voor het onderwijsmodel dat algemeen wordt nagestreefd. Een beleid dat gestoeld is op een grondige uitwerking van dit model alsook een stimuleren van projecten die in het huidige onderwijssysteem mogelijkheden naar coöperatief leren en ondernemen aanreiken is dan ook een must die verder onderzoek en stimuleren vanuit het departement Onderwijs nodig heeft.

Men verwijt het onderwijs vaak achterop de realiteit te hinken, ouderwets te zijn. En van de arbeidsmarkt zeggen we wel eens dat ze te weinig bezig is met de algemene ontwikkeling en groei van de mensen en te veel met het klaarstomen van mensen in een specifieke context. Maar in plaats van vingerwijzend uit te halen naar de ene of de andere speler, zouden we beter de vinger aan de pols houden en concrete oplossingen uitwerken. We weten allemaal dat een concrete en sterke samenwerking tussen het onderwijs en de arbeidsmarkt nodig is. Het coöperatief model kan één van de grondleggers zijn waaruit concrete oplossingen kunnen voortvloeien.